

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Szabó Ervin

Cím: A városi muzeum

Forrás: Világ

Bsp.
(Hely)

1913 V/18
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 708

Hely Főv. Leír.

Idő "1913"

Személy

A városi muzeum

Dr. Szabó Ervin tanulmánya

Künn a Városligetben, a Stefánia-ut mellett áll egy takaros kis majolika-ház. Ez a városi muzeum. Sok mindenre alkalmas lenne ez a kis majolika-ház, csak muzeum céljára alkalmatlan. Nem akarom untatni az olvasót azzal, hogy miért alkalmatlan muzeum céljára, mert a főváros ugyanis új hajlékot keres a fővárosra vonatkozó relikviák számára. Most tehát az a fontos, hogy milyen legyen az új muzeum?! Dr. Szabó Ervin, a fővárosi könyvtár kitünő igazgatója válaszol erre a nehéz kérdésre „A városi muzeumok feladatai és a városi muzeum” című tanulmányában. Szabó Ervin kifejti, hogy a muzeumoknak csak két céljuk lehet: a gyönyörködtetés és az oktatás. És aztán elmondja, hogy milyen kevés az olyan muzeum, amely megfelel ennek a két célnak. A muzeumok legtöbbje tulzsufolt. A gyűjtészenvedély tulteng benne. Fokozza a bajt a felállítás és elrendezés hiányossága. Tulságosan magas és nagy, tulünnepélyes, sokszor rosszul világított termék falai telisdtedteli rakva, sokszor három, és négy méter magasságig műtárgyakkal, amelyeket hol valamely tudománytörténeti téma, hol a szimmetria, és a tárgyak eredetéről és természetéről független dekoratív elv rendjében helyeznek el. Elmés fordulattal tér át aztán a városi muzeumok dolgára. „Amit a nagyurak kedvteléséből, vagy a tudósok szakszerű szükségleteiből fakadt gyűjteményeknél sokszor nagy áldozattal lehet megcsinálni, hogy a tömegek érdeklődésébe kapcsolódjanak bele, — az a helyi muzeumoknál magától, kezdettől adva van.” Nos, ha van nyilvános muzeum, amelynek módja van rá, hogy minden tárgyával ilyen eleven érdek-

lődésbe kapaszkodjék: a helyi, városi muzeum az. A régi utcában, amelynek képét bemutatja, talán mindennap játszottunk gyermekkorunkban, talán abban állott a szülői ház, az iskola, talán ott ütötte fel valamely pusztá telken sátrát a vándorló cirkususz vagy állatsereglet; az elhalt polgármesterek képei jó és rossz idők küzdelmeinek és örömeinek emlékét idézik fel, régi utcák nevét, sokszor hallott eseményekét: régi metszeteken kíváncsian keresünk ismerős alakokat; céhemlékek, butorok, fegyverek, mind mintha a gyermekkorunkban, otthon vagy az iskolában százszor hallott történetékből valók lennének. A kiállított természeti tárgyakkal mindennap találkozunk kint a városban, házunkban, a városon kívül. Régi viseletekből otthoni régi képek, kedves hozzánk tartozók mosolyognak ránk. Van-e valami is, amire Goethe inkább gondolhatott, amikor a muzeumok feladatairól azt mondta: „Gehe vom Häuslichen aus, aber so du kanst, erobere dir die ganze Welt.”

A városi muzeumnak a lokálpatriotizmushoz való kapcsolódása feltétlenül szükséges hozzávalója egy célját szolgálni jól akaró városi muzeumnak. De viszont abban is tökéletesen igaza van Szabó Ervinnek, hogy nem lehet valamennyi város számára ugyanazt a muzeumtipust előírni.

— A föltételek — írja Szabó Ervin — igen eltérők. Más muzeumra van szükségük a régi büszke történelmi multtal bíró szabad városoknak, városi reszpublikáknak, másra az uralkodók rezidenciáinak, másra a most felvirágzó hatalmas gyári vagy kereskedelmi városoknak. Egy város, amely gépipara vagy malomipara által lett tegnaptól mára nagygyá, más muzeumot kíván meg, mint a másik város, amelyet évszázados tengeri kereskedelme, kikötője, mint a harmadik, amelyet tudományos intézetei virágoztattak föl. Miként a városok maguk csak szabad légkörben nőhetnek nagyra, ugy

muzeumaik is a szabadságot kívánják és eleve tiltakoznak minden uniformálás ellen. Mindazonáltal az általános szempontok, nevezetesen a lokális couleur és a pénzügyi korlátoltság ezen harmadik követelménnyel, nevezetesen az egyéni jelleggel kapcsolatban ismét szinte kényszerítőleg legelső sorban arra a speciális típusra irányítja a városok muzeumi törekvéseit, amelyet közönségesen történeti, a szakemberek újabban kulturtörténeti muzeumnak neveznek. Egy ember egyénisége jellemző vonásait nemcsak mai viselkedése és gondolkodása adja meg, hanem korábbi érzései, tettei, mulasztásai is. Sőt többnyire nem is tudják másképp megérteni és megmagyarázni mai jellemét, mint nevelése sajátosságaiból, ifjúkora emlékeiből, sőt sokszor az ősök, a szülők és nagyszülők egyéniségéből és hagyományaiból. Ugyanigy egy város egyénisége is leginkább multja és jelene organikus összefüzéséből ismerhető meg. Ezért kínálkozik magától minden város számára muzeumi földadatul a történeti muzeum, amelyben megvan a couleur locale is és amely megengedi a gyűjtésnek az anyagi erőkhöz szabását is.

Szabó Ervin fejtegetései során arra az eredményre jut, hogy Budapestnek okosan szerveznie és fejleszteni kell város történeti muzeumát és ki kell egészíteni a modern galériával. Szerinte ez lenne az első teendő, hogy ugy a Zichy-képtár anyagát, mint esetleges egyéb, interieurökben vagy hivatalok, iskolák, könyvtárak díszítésére föl nem használható régi képeit akár a Szépművészeti Muzeumnak, akár másnak engedje át, illetve ott helyezze el, cserébe modern vagy budapesti vonatkozású művekért. Nem szabad továbbá, hogy nagy műtörténeti muzeumnak készüljön. Arra kell tehát eleve berendezkednie, hogy keveset vásároljon, de csak a legjobbat. Százszor több művészeti és nevelő értéke van egy 50.000 koronás képnek, mint ötven 1000—1000 koronásnak.

A Fővárosi Muzeumnak ugy kell elhelyezve

lennie, hogy mindenkor, *kivált pedig este*, könnyen hozzáférhető legyen, hogy kincseit a legtetszetősebben s legcsábítóabban tárhassa fel s hogy tisztviselőinek és Budapest története kutatóinak anyaga földolgozását és tudományos értékesítését megkönnyíthesse. A Múzeum új helyiségének lehetőleg központi helyen, tehát mindenestre a nagyköruton kell lennie. A múzeum építési költségeit — telek nélkül — egy felmillióra teszi Szabó Ervin.

Körülbelül ez a magva annak a tanulmány-nak, amely Budapest új múzeuma érdekében agít. Ez a tanulmány egy nagylátókörű ember finom megfigyelései, aki magát, igen szerényen, laikusnak nevezi könyve bevezetőjében. Pedig aki ennyire tisztán látja, hogy mik a meglévő múzeumok hibái és ilyen meggyőzően tudja megfesteni, hogy milyennek kell lennie egy céljának megfelelő városi múzeumnak, az nem lehet laikus. De nem csak a nagy tudás beszél ebből a könyvből, hanem a nagy szeretete is. Szabó Ervin velünk együtt szintén abban a véleményben van, hogy a városi múzeum kell, hogy megtanítsa a budapesti embert arra, hogy mint lett, mint fejlődött ez a város aránylag rövid idő alatt, szegényes, sőt nyomoruságos anyagi viszonyai mellett is azzá, a mi. Tanulni lehet a múlt küzdelmeiből és jól esik összehasonlítani a tegnapot, meg a tegnapelőttöt a mával.